

Hier gebeurde het: Vrouwenkiesrecht splijt hervormden Oudemirdum

Oudemirdum is een dorp in het Gaasterland, een gebied met heuvels en bossen in het zuiden van Friesland. Oudemirdum is niet groot, er wonen ruim dertienhonderd mensen.

Midden in het dorp, omringd door een kerkhof, staat de Hervormde Kerk, gebouwd in 1790. Bijna een eeuw geleden was de spanning er te snijden. De hervormde gemeente was rechtzinnig maar niet eensgezind. Het ene deel noemde zich confessioneel, het andere deel voelde zich verwant met de Gereformeerde Bond.

In 1932, toen de gemeente vacant was, kwam de verdeeldheid naar buiten. Aanleiding was het besluit van de hervormde synode uit 1922, dat ook vrouwen mochten deelnemen aan de verkiezing van ouderlingen en diakenen. Als er in Oudemirdum ambtsdragers gekozen werden, hing er in de hal van de kerk een lijst met stemgerechtigde leden. Vanaf 1922 zouden er op die lijst ook vrouwen moeten staan. Maar ondanks aandringen van een minderheid plaatste de kerkenraad geen vrouwen op de kiezerslijst. Vrouwenkiesrecht zou indruisen tegen 'de goddelijke wet' dat de vrouw aan de man onderworpen is.

De bezwaarden gingen in beroep bij de classis Sneek en werden in het gelijk gesteld. Zolang de kerkenraad volhardde in zijn weigering, mocht er in Oudemirdum geen nieuwe dominee beroepen worden. Toch gaf de kerkenraad niet toe, op één diaken na. Daarom werden de overige kerkenraadsleden door het provinciaal kerkbestuur uit hun ambt gezet. Een verzoek van ruim 1400 hervormden om de kerkenraad van Oudemirdum vrijstelling te geven van het vrouwenkiesrecht, vond geen gehoor bij de synode. Hervormd Oudemirdum zonk weg in de crisis. Veel gemeenteleden kwamen niet meer naar de kerk en hielden godsdienstoefeningen thuis. Op een dag bezocht een van de afgezette ouderlingen een rouwdienst in de Gereformeerde Gemeente van Lemmer. Hij kwam onder de indruk van de preek, ging gesticht naar huis en vertelde wat hij had gehoord. Sindsdien reden busladingen vol Oudemirdummers naar Lemmer om er bij de Gereformeerde Gemeente naar de kerk te gaan. Door de week, want 's zondags lazen ze thuis een preek.

Gesteund door de Gereformeerde Gemeente van Lemmer stichtten de zware hervormden van Oudemirdum in maart 1933 een Gereformeerde Gemeente in hun eigen dorp. Er werd een kerk gebouwd, die een half jaar later in gebruik genomen werd. Aan de verkiezing van de kerkenraad namen alleen de mannen deel.

In de begintijd kwamen er geregeld mensen in de kerk die geen lid van de gemeente waren en toch aan het avondmaal deelnamen. De kerkenraad hield hen niet tegen, maar vroeg hun of ze geen lid van de gemeente wilden worden.

De gemeente bleef voorlopig zonder predikant. Negentienmaal bracht ze tevergeefs een beroep uit. Het twintigste beroep, uitgebracht op kandidaat H. Ligtenberg, werd aangenomen. Ligtenberg hield z'n intrepreek op 20 september 1960, bijna dertig jaar na de breuk, in de hervormde kerk, die voor dit doel welwillend ter beschikking was gesteld. ◆